

dr hab. Justyna Szklarczyk-Lauer, prof. ASP
dziedzina: sztuki plastyczne
dyscyplina artystyczna: sztuki projektowe
Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach
Wydział Projektowy
40-074 Katowice, ul. Raciborska 37

RECENZJA DOROBKU TWÓRCZEGO, NAUKOWEGO, ORAZ DZIAŁALNOŚCI DYDAKTYCZNEJ
I ORGANIZACYJNEJ DR SZTUKI ANNY ŚWIATŁOWSKIEJ – SPORZĄDZONA W ZWIĄZKU
Z POSTĘPOWANIEM HABILITACYJNYM W DZIEDZINIE SZTUK PLASTYCZNYCH, W DYSCYPLINIE
ARTYSTYCZNEJ SZTUK PROJEKTOWYCH.

Recenzja powstała na podstawie analizy otrzymanej dokumentacji:

- *Autoreferat*
- *Dokumentacja dorobku*
- Dokumentacja nadania stopnia doktora
- Wniosek przewodni

Dane dotyczące kandydatki

Pani dr Anna Światłowska urodziła się 7 lutego 1982 roku w Warszawie. W 2006 roku ukończyła Europejską Akademię Sztuk w Warszawie dyplomem z grafiki warsztatowej i aneksem z malarstwa. W latach 2008–2009 odbyła studia podyplomowe na kierunku *Sztuka, kreacja i badanie* w Madrycie. W 2015 roku otrzymała tytuł doktora sztuk pięknych, z międzynarodowym certyfikatem *Doctor Europaeus* nadany przez Wydział Sztuki Uniwersytetu Complutense w Madrycie. Tytuł jej pracy doktorskiej w tłumaczeniu na język polski brzmiał: *Polska sztuka feministyczna. Artystki debiutujące w latach 2010–2015*. Od 2017 roku jest zatrudniona w Polsko-Japońskiej Akademii Technik Komputerowych w Warszawie na Wydziale Sztuki Nowych Mediów a w 2020 roku prowadziła zajęcia w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Jej działalność projektowa – systemy identyfikacji wizualnej, grafika wydawnicza, wystawiennicza oraz projektowanie infografik – jest związana głównie z Muzeum Warszawy oraz z innymi instytucjami kultury. Jest członkinią Stowarzyszenia Twórców Grafiki Użytkowej i figuruje w indeksie Polskich Projektantów Wizualnych.

Ocena autoreferatu i dokumentacji dorobku

Autoreferat jest podzielony na dwie części – opis dorobku oraz prezentację dzieła habilitacyjnego. Celem autorki jest takie uporządkowanie dotychczasowej działalności, które pokaże zawarte w niej korelacje, cele i efekty. Pełna i wyczerpująca analiza oraz ewaluacja własnych działań jest oczywiście w kontekście niniejszego postępowania koniecznym działaniem a uzyskany efekt potwierdza zarówno zdolność do autorefleksji, jak i umiejętność klarownego formułowania myśli i porządkowania informacji na temat dotychczasowej pracy i osiągnięć.

Od początku lektury materiałów zwróciłam uwagę na aspekt międzynarodowego wykształcenia habilitantki. W tytule pierwszego rozdziału autoreferatu czytamy o Nowym Jorku, Madrycie i Meksyku. Staż w School of Visual Arts (Nowy York, 2006), powrót do Polski i praca w studiu *Temperówka* (Warszawa, 2006–2008), wyjazd do Madrytu na studia podyplomowe i doktoranckie (2008–2009 i 2010–2015) i wreszcie kolejne stypendium do Meksyku z programu *Kultura Polska na świecie* pozwoliły autorce nie tylko w niezwykle intensywny sposób poszerzać spektrum działań warsztatowych, ale także poznawać różne sposoby myślenia o twórczości artystycznej i projektowej.

Jako główne kierunki swojego rozwoju w tym okresie autorka wskazuje dwa obszary. Pierwszy z nich to sitodruk – była współtwórczynią pracowni *Sito* na warszawskiej Pradze. W czasie wizyt w Polsce nie tylko tworzyła grafiki, (powstała wtedy seria *Porządek rzeczy*), ale także prowadziła warsztaty i razem z innymi organizowała Festiwal Sitodruku *Sitofest*. Już w tym momencie widać, że własna twórczość była tylko częścią aktywności pa Anny. Równie silnie pociągały ją społeczne interakcje.

Drugi wskazany obszar fascynacji to typografia. Poprawa kompetencji w tym zakresie była możliwa dzięki uczestnictwu w Akademickim Kursie Typografii na Uniwersytecie Kardynała Karola Wyszyńskiego w Warszawie (2013). W tym okresie w dorobku autorki zaczynają się coraz częściej pojawiać prace z zakresu projektowania graficznego. Te wszystkie doświadczenia doprowadziły do podjęcia pracy w Muzeum Historycznym m. st. Warszawy, co okazało się niezwykle istotne dla kariery zawodowej habilitantki.

W dobrze przygotowanej dokumentacji dorobku moją uwagę przyciągnęło wiele prac. Wśród nich są oczywiście te wchodzące w skład dzieła habilitacyjnego – publikacja *Dane warszawskie*, nagrodzona wyróżnieniem w konkursie *Najpiękniejsze Książki Roku* PTKW (2018), oraz nagrodą *EdAwards* (2019). Wraz z wystawą pod tym samym tytułem projekt *Dane warszawskie* został także nagrodzony w kategorii *Infografika* Nagrodą Główną Polish Graphic Design Awards (2017) i nominowany w kategorii *Wizualizacja Danych* w konkursie Klubu Twórców Reklamy (2018). Innymi przykładami są *Rzeczy warszawskie* – seria plakatów stanowiących część większej kampanii *Muzeum OdNowa* – które uzyskały III nagrodę w kategorii *Design* konkursu KTR (2018) a cała kampania – uznanie jury konkursu *Muzeum Widzialne* otrzymując III nagrodę w kategorii *Kampanie Promocyjno-Marketingowe*. Inna nagrodzona praca to projekt graficzny tomiku poezji Urszuli Zajączkowskiej *Minimum* (konkurs *Książka Edytorsko Doskonała*, 2016/17), jedna z kilkunastu świetnie zaprojektowanych publikacji w dorobku. Jako wyróżniające się wymieniałabym jeszcze inne publikacje z 2015 i 2016 roku – *Odbudowę Rynku Starego Miasta w Warszawie*, obie edycje *Warszawskiego kalendarza* oraz *Bielizna, futra i bracia Jabłkowscy*. Na uwagę zasługuje także nominacja w kategorii *Grafika użytkowa i opakowania* w konkursie *Dobry Wzór* dla identyfikacji wizualnej *Centrum Humanistyki Cyfrowej* IBL PAN (2016) oraz oczywiście nagroda w kategorii *Grafika użytkowa i opakowania* za identyfikację wizualną Muzeum Warszawy (2015). Prace autorki z zakresu projektowania identyfikacji wizualnej oraz systemów identyfikacji wizualnej są rozpoznawalne na poziomie ogólnopolskim. Oprócz logo Muzeum Warszawy wymienię tu kompleksowe opracowania do wystaw w Muzeum Warszawy – najnowsze *Niewidoczne. Historie warszawskich służących* (2022) z niezwykle subtelnym, ale dobrze działającym zabiegiem typograficznym polegającym na usunięciu kropek z liter *i*, *Grażyna Hase – Zawsze w modzie* (2022) z wysmakowanym połączeniem niebanalnej kolorystyki zdjęć i typografii oraz nietypowym formatem, błyskotliwy projekt identyfikacji konkursu *Muzealna Książka Roku* (2022), czy wreszcie proste, ale charakterystyczne *Niech płyną. Inne rzeki Warszawy* (2022).

Niektóre prace w dorobku – podobnie jak główny nurt naszej rzeczywistości, w tym projektowania graficznego – częściowo przenoszą się na ekran. Są to przykładowo: ciekawy system identyfikacji wizualnej *Biura Architektury m. st. Warszawy* oraz identyfikacja wizualna portalu *Polish History* dla *Muzeum Historii Polski* (2019).

Na uwagę zasługują kursy i szkolenia z nowych technologii (animacja, tworzenie stron internetowych), w których projektantka wzięła udział w ostatnich latach. Pani Anna stale aktualizuje swoje kompetencje i umiejętności, poszerza spektrum zainteresowań. Taka postawa jest niezwykle istotna w kontekście zmieniających się technologii i uwarunkowań kulturowych.

W ostatnich latach habilitantka była także konsultantką i doradczynią w procesie projektowania nowego znaku graficznego syreny dla m. st. Warszawy. To duże wyróżnienie, wykonane znakomicie, o czym świadczy treść zaświadczenia przygotowanego przez realizujące projekt *Studio Podpunkt*. Autorka ma także na koncie konsultacje i doradztwo w procesie tworzenia nowej identyfikacji Teatru Guliwer w Warszawie oraz Muzeum Krakowa.

W rolę eksperta wpisują się też udział w pracach jury – konkursu na nowe logo Krajowej Izby Doradców Podatkowych (2021), *Cover awArts* (2019) czy *Polish Graphic Design Awards* (2019) oraz publikacje i wystąpienia w mediach – cykl edukacyjny o największych osiągnięciach polskiego designu *Rzecz Polska* (2021), podcasty *Czy reklama OOH może łaskotać oko?* w serii *Marketing w czasach podziałów* (2023) oraz *Ania Światłowska – Muzeum Warszawy dla App Loads* a także wybrane artykuły i wywiady dla portali i prasy.

Pani Anna Światłowska jest autorką wielu projektów, w których z sukcesem stara się łączyć aspekty użytkowe i estetyczne. Proces, jakim się posługuje przy tworzeniu prac, jest mi bardzo bliski – projektowanie jest według habilitantki rozwiązywaniem problemów i odpowiedzią konkretne potrzeby komunikacyjne. Ważne jest, aby projekty były potrzebne, uzasadnione, przemyślane, niezależne od aktualnej mody czy wymogów komercyjnych. Etap projektowy powinien być poprzedzony gruntowną analizą celu, ograniczeń i wyzwań. Istotną fazą jest też weryfikacja projektu przez użytkowników.

Prace prezentowane w dorobku cechuje szczególna dyscyplina projektowa – decyzje dotyczące kompozycji, barwy czy typografii są podejmowane racjonalnie. Obecność każdego elementu ma sens, wynika z uwarunkowań zawartych w przekazywanym komunikacie. Projekty są oszczędne w formie, ale niebanalne. Często opierają się wyłącznie na barwie i typografii, ale konsekwentne stosowanie modernistycznej zasady, która przyświeca projektantce – forma podąża za funkcją (str. 20 *Autoreferatu*) – owocuje świetnymi rezultatami, w których widzimy zarówno szacunek dla użytkowników przejawiający się w zachowaniu maksymalnej czytelności, jak i wysmakowany detal. Dodatkowo wybór komunikatów, jakimi chce się zajmować habilitantka, jest nieprzypadkowy. W *Autoreferacie* niejako mimochodem wspomina o doświadczeniu pracy w jednym z hiszpańskich banków na stanowisku *brand managera* oraz o pracy w agencji marketingowej *Connectmedica*, jednak tylko po to by zaznaczyć, że nie był to typ pracy i projektowania, z którym chciałaby związać się na dłużej. Koncentruje się za to na pracach dla instytucji edukacji kultury, chcąc wspierać swoim działaniem właśnie te sektory życia społecznego.

Autorka określa swoje obecne zainteresowania jako *aspekt społeczny w obszarze projektowym – realny wpływ projektowania graficznego na jakość życia, otoczenia i funkcjonowania ludzi, zwłaszcza w kontekście systemów informacji wizualnej*.

Kierunek dalszego rozwoju – popularyzowanie i edukowanie w zakresie projektowania graficznego w Polsko-Japońskiej Akademii Technik Komputerowych w Warszawie, warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych, prowadzone w Polsce i zagranicą wykłady, warsztaty i szkolenia – pokazały, że pani Anna Światłowska jest nie tylko bardzo dobrą i świadomą swej roli społecznej projektantką, ale potrafi też dzielić się swoją wiedzą i umiejętnościami z innymi.

Praca w PJATK to główny obszar działalności dydaktycznej habilitantki. Wraz z zespołem prowadzi tam zajęcia w Pracowni Projektowania Graficznego i Informacji Wizualnej. Jest promotorką dyplomów licencjackich i magisterskich. Jej dyplomanci kontynuują studia w zagranicznych uczelniach, pracują dla prestiżowych zlecających, ich prace są pokazywane na międzynarodowych wystawach i wdrażane – co ma realny wpływ na jakość codziennej, współczesnej kultury wizualnej. Praca doktorska mgr. Mateusza Szewczyka *Nestor 2.0*, której była pomocniczą promotorką, otrzymała kilka międzynarodowych nagród, w tym srebrny medal *European Design Awards* w kategorii *Printed infographics* oraz brązowy medal w kategorii *Print* konkursu *International Design Awards* (IDA).

Pani Anna Światłowska angażuje się też w działalność dydaktyczną poza PJATK. Wykłada on-line w ramach międzynarodowych platform edukacyjnych, występuje na licznych konferencjach. W tym miejscu chciałabym zwrócić

uwagę na wystąpienia na takich forach jak międzynarodowa platforma typograficzna *Typoclass* (2021), Międzynarodowe Biennale Typograficzne *Typofest* (2018), *New Polish Poster Exhibition* w Glasgow (2018), konferencja *Woman Rights are Human Rights* (Warszawa, 2018), konferencja z cyklu *Innowacyjność i kreatywność w gospodarce* (2019), *Warsaw Design Lab* (2019), *Polish Graphic Design Talks* (2021) czy międzynarodowa konferencja *ATypI* (2016). To uznane wydarzenia o renomie międzynarodowej i ogólnopolskiej, potwierdzające wysoką rangę projektantki.

Zawartość autoreferatu oraz przejrzysta forma, wybranie i wskazanie najważniejszych wątków układających się w spójny obraz osobowości twórczej – projektowej i artystycznej – zasługują na wysoką ocenę.

Także dokumentacja dorobku jest klarownie uporządkowana. Cześć projektów – plansze plenerowe czy elementy wystaw – są prezentowane w szerokich kadrach. Daje to pogląd na kontekst ich funkcjonowania w przestrzeni miasta czy przestrzeni muzeum, ale niestety nie pozwala przyrzeć się szczegółom projektu. W innych przypadkach (infografiki dla Muzeum Historii Polski, 2018) widzimy z kolei tylko zrzut ekranowy jednej planszy z 20 zaprojektowanych. Pełniejsza prezentacja poszczególnych serii projektów to jeden z niewielu aspektów dokumentacji dorobku, który mógłby być jeszcze poprawiony.

W dokumentacji znajdziemy także rzetelnie opracowany wykaz wystaw oraz publikacji, w których znalazły się prace autorki. Są to krajowe i zagraniczne wystawy indywidualne oraz zbiorowe. Tu chciałabym wyróżnić kilka w mojej opinii znaczących. Wśród wystaw będą to: międzynarodowa wystawa zbiorowa *Polski plakat współczesny: od złotego okresu lat 50-tych do dzisiaj* w Museum and Archives, Kyoto Institute of Technology, Kioto, Japonia (2019), *26 Biennale Plakatu Polskiego* Katowice (2019), *New Polish Poster Exhibition*, Glasgow, Szkocja (2018), dwie wystawy pokonkursowe *Dobry Wzór* (2015 i 2016), 11 Ogólnopolska Wystawa Znaków Graficznych wraz z *wystawą Symbol to logo* i *Wystawą identyfikacji wizualnych* (2015–2017). Jeśli chodzi o prace w publikacjach, to oprócz katalogów ze wspomnianych wyżej wystaw warto wymienić album *Oto sztuka polskiego plakatu* pod red. Doroty Folgi-Januszewskiej (2021), numer 4, 6 i 8 magazynu *Print Control* (2015, 2017 i 2019), *Color Code – Branding and Identity* (2016).

Tekst autoreferatu oraz prezentacja dorobku zawierają liczne odnośniki do źródeł wizualnych umieszczonych w internecie. Było to duże ułatwienie przy pisaniu recenzji. Pozwalało szybko prześledzić rozwój kompetencji autorki, choć czasami załączone linki były niestety nieaktualne.

Ocena dzieła artystycznego stanowiącego pracę habilitacyjną

Jako dzieło artystyczne stanowiące pracę habilitacyjną pani Anna Światłowska wskazuje projekt systemu identyfikacji wizualnej Muzeum Warszawy, wraz z powstałymi na jego bazie systemem typograficznym wystaw, projektem wystawy infograficznej *Dane warszawskie* oraz publikacji towarzyszącej tej wystawie.

Praca powstawała na przestrzeni 8 lat, we współpracy z wieloma specjalistami. Jest wdrożona i jej elementy można stale oglądać w przestrzeniach Muzeum Warszawy. Charakter zestawu pozwala przypuszczać, że projekt będzie wciąż rozwijany.

Muzeum jest wysokiej rangi instytucją, najstarszą tego typu w Warszawie. Ma siedzibę w 11 staromiejskich kamienicach oraz 7 oddziałów. Prowadzi działalność naukową, wydawniczą, wystawienniczą, edukacyjną i animacyjną.

W okresie 2014–2017 Muzeum przeszło gruntowną modernizację, zarówno w zakresie infrastruktury jak i tożsamości wizualnej. Pani Anna Światłowska dostała szansę stworzenia długofalowego, kompleksowego i bardzo złożonego projektu dla ważnego podmiotu kultury. I bardzo dobrze z niej skorzystała.

Już sama transformacja tożsamości identyfikacji Muzeum Historii miasta stołecznego Warszawy w Muzeum Warszawy, poszerzona o złożony system projektowania wystaw mogłaby stanowić dzieło habilitacyjne. Na str. 49

Autoreferatu możemy zapoznać się z listą cech formalnych utrudniających stosowanie znaku z 2012 roku. Projekt został zrealizowany i wdrożony wewnętrznie bez udziału projektantów spoza muzeum, ale z uwzględnieniem konsultantów – ekspertów z zakresu projektowania graficznego, którzy projekt pozytywnie zaopiniowali.

Proces został przeprowadzony modelowo. W fazie przygotowawczej określono cel modernizacji, kierunek zmian, potrzeby komunikacyjne oraz wyzwania. Istotną kwestią było odnotowanie ich złożoności i sprzeczności – tradycja była tu równie istotna, co nowoczesność. Na etapie projektowania prace były konsultowane z dyrekcją i pracownikami Muzeum. Wdrożenie przebiegało etapami, ze względu na złożoność instytucji oraz rozległy i skomplikowany system zmienianych elementów. Dzięki partycypacyjnemu podejściu projekt jest już od niemal 10 lat sukcesem – został wdrożony i jest używany do dziś. Zmiany zaakceptowali pracownicy Muzeum, stopniowo wdrożyły je wszystkie oddziały Muzeum a środowisko projektowe doceniło projekt szeregiem nagród.

Wybór syreny jako symbolu Muzeum wydaje mi się słuszny. Oprócz obecności w herbie stolicy jest także związany z bogatym zbiorem wizerunków syren znajdującym się w zbiorach samego Muzeum, prezentowanym w ramach Gabinetu Syren Warszawskich. Syrena stale inspiruje – w ramach wystawy *Syrena herbem twym zwodnicza*, otwierającej w 2017 roku działalność Muzeum Sztuki Nowoczesnej nad Wisłą, mogliśmy zobaczyć prace współczesnych artystów nawiązujące do wizerunku tej mitycznej postaci.

Rysunek syreny tworzący logo autorstwa habilitantki jest silnie zgeometryzowany. Nie aż tak oczywiście jak ten użyty w wybitnym projekcie logo hotelu *Victoria* autorstwa Romana Duszka. Projekt pani Anny Światłowskiej balansuje pomiędzy abstrakcją i przedstawieniem i skłania mnie do refleksji na ile znak jest identyfikowany jako syrena przez osoby nie znające całości kontekstu. Co widzi w znaku odbiorca spoza Muzeum, spoza Warszawy, spoza Polski, spoza naszego kręgu kulturowego? Jestem ciekawa, czy w tym zakresie był on testowany oraz na ile jest to według autorki istotne dla projektu.

Geometryzacja oraz oparcie projektu na siatce, a także zastosowanie jednego koloru, z pewnością pomagają spełnić postulaty stawiane w ramach modernizacji. Znak jest syntetyczny, silny i widoczny, dobrze się skaluje i reprodukuje, jego aplikacja jest łatwa i nie generuje niepotrzebnych kosztów. Jest elastyczny – może być z powodzeniem używany w identyfikacjach wystaw i serii wydawniczych Muzeum. Wybory dotyczące kolorystyki oraz typografii są racjonalnie uzasadnione. Istotną wartością dodaną jest wykorzystanie krojów *Good* i *More* autorstwa warszawskiego projektanta Łukasza Dziedzica.

Składowe projektu są zaprezentowane w *Podręczniku identyfikacji wizualnej Muzeum Warszawy* a także na stronach 57–89 *Autoreferatu*. Podręcznik zawiera szczegółowy opis poszczególnych elementów, ich konstrukcję, kolorystykę, użyte kroje pisma oraz dopuszczalne układy typograficzne. Wszystkie elementy są podzielone na sześć części, w których obok logo, kolorystyki i typografii znajdziemy jeszcze elementy graficzne (np. użycie i podpisy obrazów cyfrowych, ikony) i wzory aplikacji (druki akcydensowe, bilety, zaproszenia, podstawowe opisy i informacje itp.). Podręcznik zawiera także przykłady projektów powstałych na bazie identyfikacji wizualnej Muzeum Warszawy: *Najcenniejsze, co ocalało*, *Rzeczy warszawskie*, *Spacerownik Odbudowa Rynku Starego Miasta w Warszawie* czy *Ferdynand Karo*. Większość z nich omawiałam na wcześniejszych stronach recenzji. Całość przygotowana jest bardzo starannie, zgodnie ze standardami tego typu publikacji. Hierarchia typograficzna jest właściwa a układy typograficzne odpowiednie dla tego typu druków.

Osobną częścią dzieła habilitacyjnego jest system typograficzny wystaw Muzeum Warszawy (*Autoreferat*, str. 90–105). W *Podręczniku identyfikacji wizualnej* opis zasad typograficznych, ze zrozumiałych względów, jest skrócony do koniecznego minimum. Jednak codzienność instytucji muzealnej wymaga szerokiego użycia typografii, dlatego usystematyzowanie zasad jej stosowania jest niezwykle ważne. W trosce o wizualną spójność wystaw przygotowywanych przez różnych wykonawców pani Anna Światłowska podjęła się przygotowania szczegółowych wytycznych

dotyczących warstwy tekstowej komunikatów, graficzną zostawiając poszczególnym projektantom. Udało się jej tego dokonać poprzez przygotowanie serii szablonów mających zapewnić pracom wspólny mianownik wizualny, dostępność oraz skrócić czas pracy nad rozwiązaniami. Jak wyjaśnia autorka na str. 90 *Autoreferatu* „system definiuje parametry składu tekstu, takie jak stopień pisma i interlinia, justowanie, dzielenie wyrazów oraz wcięcia i przerwy akapitowe (...) nie określa rozwiązań z zakresu technologii i produkcji wystawienniczej”. Dzięki takiemu rozwiązaniu zachowany jest balans pomiędzy zróżnicowaniem a spójnością poszczególnych prac, niezwykle ważny, w mojej opinii, dla wszystkich systemów graficznych. Szablony znajdują się w otwartych plikach programu *InDesign*. Warto rozważyć ich przygotowanie w programie graficznym na otwartej licencji, np. *Affinity*.

Z moich doświadczeń dotyczących dostępności wynika też, że w tym miejscu powinny się też znaleźć wytyczne dotyczące audiodeskrypcji oraz tłumaczenia treści w języku migowym. Gorąco do tego zachęcam władze Muzeum i projektantkę.

Tę część kończą przykłady wystaw opracowane w oparciu o wytyczne systemu graficznego. Widać na nich, że twórcy wystaw, mimo ograniczeń, dysponują szeroką gamą środków wizualnych.

Wystawa *Dane warszawskie* wraz z towarzyszącą jej publikacją to trzecia część zgłaszanego dzieła habilitacyjnego.

To część szczególnie mi bliska. Nie tylko dlatego, że sama specjalizuję się w projektowaniu informacji wizualnej, ale także dlatego, że w jej powstawaniu brały udział osoby ze śląskich instytucji, z którymi współpracuję – Paweł Jaworski z organizacji *Experimental Urbanism*, Zofia Oslislo-Piekarska z Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach oraz Karol Piekarski z katowickiego Media Labu. Dzięki ich staraniom zespoły osób z ASP i ML stworzyły w Katowicach w 2015 wystawę *Apetyt na radykalną zmianę. Katowice 1865–2016*, prezentującą dane statystyczne i infografiki o Katowicach na przestrzeni całej historii miasta. Wystawa, która okazała się sporym sukcesem, była niestety prezentowana tylko czasowo.

W przygotowanym przez habilitantkę rozwiązaniu widać wpływy katowickich wizualizacji, co oczywiście w żaden sposób nie umniejsza jakości i wartości jej pracy. Projektantka biele posługuje się całą paletą infograficznego języka. Zakres obejmuje 11 wielkoformatowych infografik na temat m.in. losów Warszawy, ciekawych zdarzeń, historii herbu, położenia Warszawy względem zmieniających się granic państwa i granic samego miasta, centrum, planów miejscowych, mieszkańek, mieszkańców i mieszkalnictwa. W wizualizacjach autorka bazuje na systemie Isotype, ale wykorzystuje wiele innych rodzajów wykresów, projektuje symbole i mapy. Symbole używane w projekcie wystawy – ikony, piktogramy, landmarki, ilustracje – oparte są na formie i proporcjach kroju pisma *Good*. Pozwala to zachować w całości spójność wizualną. Wszystko odbywa się bardzo oszczędnymi środkami formalnymi zarówno w zakresie koloru jak i kształtu. Dzięki temu udaje się stworzyć wizualizacje, które przez swoją prostotę ułatwiają odbiór i zrozumienie skomplikowanych treści. Jednocześnie dzięki neutralnemu charakterowi są ponadczasowe i odporne na zmieniające się trendy graficzne – wystawa jest stałą wystawą Muzeum i można ją oglądać do dnia dzisiejszego. Przy okazji opisu wystawy autorka wylicza największe wyzwania, jakie napotkała podczas projektowania – są to m.in. stworzenie nienacechowanego płciowo piktogramu człowieka oraz mapę z wizualizacją granic Warszawy. Mogą być one ciekawym materiałem wykorzystanym w dalszych badaniach nad dziedziną projektowania infografik.

Całość uzupełnia świetnie zaprojektowana, nagradzana w konkursach publikacja, również pod tytułem *Warszawskie dane*. Oprócz infografik prezentowanych na wystawie na uwagę zasługuje ciekawy pomysł wydawniczy – teczka zawierająca rozkładane karty. Złożenie wielkoformatowych wydruków i umieszczenie ich w specjalnie zaprojektowanym i wykonanym etui pozwoliło na lepszą prezentację skomplikowanych wizualizacji.

Jak pisze pani Anna Światłowska w podsumowaniu autoreferatu, proces porządkowania, systematyzowania i usprawniania komunikacji wizualnej Muzeum Warszawy nie jest zakończony, wymaga kolejnych kroków i modyfikacji już istniejących elementów. Kolejnym, planowanym etapem w tym procesie jest stworzenie systemu szablonów odpowiadających na rozmaite potrzeby komunikacyjne – od wielkoformatowych plakatów po małe formy cyfrowe.

Autorka wskazuje też, że ważnym zadaniem w procesie dalszego budowania wizerunku Muzeum Warszawy będzie ewaluacja systemu identyfikacji wizualnej pod kątem oznakowania poszczególnych oddziałów.

Biorąc pod uwagę dotychczasowe prace, będzie to z pewnością proces przeprowadzony właściwie i rzetelnie. Tę część recenzji chciałabym zakończyć następującym stwierdzeniem: pani Anna Światłowska miała szczęście trafiając w odpowiednim momencie do Muzeum Warszawy a Muzeum Warszawy miało szczęście zatrudniając panią Annę Światłowską. Współpraca przyniosła obu stronom bezsprzeczne korzyści.

Konkluzja

Praca dla czołowych warszawskich instytucji plasuje panią Annę Światłowską w czołówce osób projektujących w Polsce grafikę użytkową. Poświadczeniem tego stwierdzenia jest nie tylko silne i bogate portfolio prac, ale także nagrody otrzymane w prestiżowych konkursach. Wszystkie jej prace są wykonane z wielką rzetelnością i starannością.

Rola eksperta potwierdzona konsultacjami i udziałem w jury renomowanych konkursów, wykłady na forach, udział w ważnych dla polskiej grafiki projektowej publikacjach i wystawach, autorstwo opinii i artykułów, osiągnięcia dydaktyczne to kolejne działania wskazujące na jej wysoką pozycję w świecie grafiki projektowej.

W dziele wskazywanym jako stanowiące pracę habilitacyjną udaje jej się zebrać dotychczasowe doświadczenia w zakresie projektowania systemów identyfikacji wizualnej, grafiki wydawniczej, wystawienniczej oraz projektowania infografik i zaprojektować spójny i funkcjonalny system wizualny, który wpisał się w stałą działalność ważnej instytucji kultury oraz znacząco wpłynął na poprawę jej wizerunku. Cały materiał jest bardzo dobrze przygotowany zarówno od strony merytorycznej jak i edytorskiej a zaprezentowane dokumenty i publikacje świadczą o wysokiej zdolności do autorefleksji, jak i umiejętności klarownego formułowania myśli i porządkowania informacji na temat dotychczasowej pracy i osiągnięć.

Osiągnięcia projektowe, badawcze, dydaktyczne i popularyzatorskie Pani dr Anny Światłowskiej stanowią znaczący wkład w rozwój dyscypliny, a jej dorobek należy wysoko ocenić w aspekcie działań skupionych na zachowaniu i rozwoju dziedzictwa kulturowego. W sposób jednoznaczny stwierdzam, że osiągnięcia Pani dr Anny Światłowskiej w obszarze szeroko rozumianego projektowania, uzasadniają nadanie jej stopnia doktora habilitowanego sztuki w dziedzinie sztuki w dyscyplinie artystycznej: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

dr hab. Justyna Szklarczyk-Lauer
prof. Akademii Sztuk Pięknych
w Katowicach
Wydział Projektowy